

सन २०१८-१९ करिता कृषि उन्नती
योजना-राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा
अभियानांतर्गत बाब बदलास मंजूरी,
हरभरा बियाण्याचे अनुदान दर निश्चिती
आणि योजनेंतर्गत प्रमाणित बियाणे
वितरणासाठी शेतकरी उत्पादक
कंपन्यांच्या समावेशाबाबत.

महाराष्ट्र शासन

कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : राअसु-२०१८/प्र.क्र.१०३/४-अ.

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय विस्तार, मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक : ०९ ऑक्टोबर, २०१८.

वाचा:-

१. शासन पुरक पत्र क्र.संकीर्ण-२०१७/प्र.क्र.३१ भाग-१/१७-अ, दि.१२.०९.२०१७
२. शासन निर्णय, कृषी व पदुम विभाग क्र.०४१८/प्र.क्र.१५५/१४-अ, दि.२७.०४.२०१८
३. केंद्र शासनाचे अ.शा. पत्र क.२-१/२०१८-NFSM, दि.२६.०२.२०१८
४. केंद्र शासनाचे पत्र क्र. Go;r No.२-१६/२०१८-NFSM, दि.०३.०५.२०१८
५. आयुक्त (कृषी) यांचे पत्र जा.क्र.कृआ/विप्र.१/राअसुअ/कृआ/प्र.क्र.१/२२१/१८, दि.१५.०५.२०१८
६. आयुक्त (कृषी) यांचे पत्र जा.क्र.कृआ/विप्र.१/राअसुअ/प्र.बि.रब्बी/प्र.क्र.१७/२७९/१८, दि.१२.०९.२०१८

प्रस्तावना :-

अन्नधान्य पिकांचे उत्पादन वाढीसाठी सुधारीत वाणांचे दर्जेदार बियाणे पुरवठा करणे अत्यंत गरजेचे आहे. त्याकरिता राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियाना अंतर्गत सुधारित वाणांच्या बियाण्यांच्या वितरणासाठी शेतकऱ्यांना अनुदान पुरविण्यात येते. केंद्र शासनाने सन २०१८-१९ मध्ये राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियानांतर्गत अन्नधान्य पिकांच्या वार्षिक कृति आराखडयास संदर्भाकित दि.०३.०५.२०१८ च्या पत्रान्वये मान्यता दिली आहे. त्यानुसार, आयुक्तालयाच्या संदर्भाधीन दि.१५.०५.२०१८ च्या पत्रान्वये अभियानाच्या मार्गदर्शक सुचना व जिल्हानिहाय लक्षांक निर्गमित केला आहे. यामध्ये प्रमाणित बियाणे वितरण घटकांतर्गत कडधान्य पिकाच्या १० वर्षांच्या आतील वाणास रु. ५,००० प्रती क्विंटल व १० वर्षावरील वाणास रु.२५०० प्रती क्विंटल किंवा किमतीच्या ५०% या पेक्षा जे कमी असेल ते अनुदान देय असल्याचे नमूद आहे.

चालू वर्षी हरभऱ्यांचे असलेले बाजारभाव आणि अनुदानाची रक्कम विचारात घेऊन आयुक्त (कृषी) यांनी हरभरा पिकाच्या १० वर्षांच्या आतील व १० वर्षावरील वाणांच्या प्रमाणित बियाण्यांच्या वितरणासाठी चालू वर्षी अनुक्रमे रु.५,०००/- प्रती क्विंटल व रु.२,५००/- प्रती क्विंटल ऐवजी सरसकट रु.२,३००/- प्रती क्विंटल अनुदान देण्याचे संदर्भाधीन दि.१२.०९.२०१८ च्या पत्रान्वये प्रस्तावित केले आहे. सन २०१८-१९ करिता प्रमाणित बियाणे वितरणाकरिता हरभरा पिकाचे १०

वर्षाच्या आतील वाणाचे सुमारे ४०,६८४ क्विंटल प्रमाणित बियाणांची आवश्यकता आहे. महाबीज, राष्ट्रीय बीज निगम, HAL व कृभको यांचेकडे १० वर्षांच्या आतील अंदाजित ११,००० क्विंटल हरभरा प्रमाणित बियाणे उपलब्ध आहे. म्हणजेच चालू हंगामात सुमारे २९,६८४ क्विंटल हरभरा बियाणे कमी उपलब्ध आहे. राज्यातील शेतकरी उत्पादक कंपन्यांकडे सुमारे ४,००० क्विंटल बियाणे उपलब्ध होऊ शकेल असे आयुक्त (कृषी) यांनी शासनास कळविले आहे. यामुळे १० वर्षांच्या आतील नवीन वाणाचा वापर वाढण्यास व पर्यायाने उत्पादन वाढीस मदत होणार असल्यामुळे व शेतकरी उत्पादक कंपन्यांनी उत्पादित केलेल्या १० वर्षांच्या आतील प्रमाणित बियाणे वितरणास काही अटी/शर्तीच्या अधीन राहून प्रोत्साहित करण्याचे शासनाच्या विचाराधीन आहे.

या अभियानांतर्गत वर नमूद केल्याप्रमाणे महाबीज, राष्ट्रीय बीज निगम, HAL व कृभको यांचेकडे १० वर्षांच्या आतील अंदाजित ११,००० क्विंटल हरभरा प्रमाणित बियाणे व शेतकरी उत्पादक कंपन्यांकडे उपलब्ध ४,००० क्विंटल बियाणे अशा एकूण १५,००० क्विंटल हरभरा प्रमाणित बियाणे वितरणकरिता रु.२,३००/- अनुदान विचारात घेऊन रु.३४५ लक्ष खर्च होणार असल्यामुळे १० वर्षांच्या आतील रु.१,४७५ लक्ष निधी पैकी रु.१,१३० लक्ष निधी शिल्लक राहतो. सदर शिल्लक रु.१,१३० लक्ष निधी १० वर्षावरील जाकी-९२१८ व दिग्विजय या वाणास वापरणेस मंजूरी देण्याचे देखील आयुक्त (कृषी) यांचेकडून प्रस्तावित करण्यात आले आहे. चालू वर्षाच्या रब्बी हंगामाच्या पार्श्वभूमीवर वरील प्रस्तावांना मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

१. सन २०१८-१९ करिता कृषि उन्नती योजना-राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान - अन्नधान्य पिके अंतर्गत हरभरा पिकाच्या बियाणे वितरण या घटकांतर्गत १० वर्षांच्या आतील व १० वर्षावरील वाणांसाठी अनुक्रमे रु.५,०००/- प्रती क्विंटल व रु.२,५००/- प्रती क्विंटल ऐवजी सरसकट रु.२,३००/- प्रती क्विंटल अनुदान अदा करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
२. सन २०१८-१९ करिता कृषि उन्नती योजना-राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान - अन्नधान्य पिके अंतर्गत हरभरा प्रमाणित बियाणे वितरण घटकातील १० वर्षांच्या आतील प्रमाणित बियाण्यांसाठी रु.१,४७५ लक्ष मंजूर निधीपैकी शिल्लक असलेला रु.१,१३० लक्ष निधी हरभरा पिकाच्या १० वर्षावरील जाकी-९२१८ व दिग्विजय या वाणास बाब बदलाद्वारे वापरण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
३. महाबीज/राष्ट्रीय बिज निगम व अन्य शासकीय संस्था योजनांतर्गत विविध पिकांच्या वाणांचे प्रमाणित बियाणे आवश्यक प्रमाणात उपलब्ध करून देण्यास असमर्थ ठरत असल्यास, आणि तसे आयुक्त (कृषी) यांनी प्रमाणित केल्यास, सदर प्रमाणित बियाण्यांची तूट भरून काढण्यासाठी व नवीन वाणांना प्रोत्साहन देऊन उत्पादन वाढविणे शक्य व्हावे याकरिता राज्यातील शेतकरी उत्पादक कंपन्यांनी केवळ त्यांच्या शेतकरी सभासदांच्या शेतावर बियाणे उत्पादनाचा कार्यक्रम घेऊन उत्पादित केलेले प्रमाणित बियाणे योजनेंतर्गत अनुदानावर वितरीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

४. वरील अ.क्र. ३ येथील अटीस अनुसरून, सन २०१८-१९ च्या रब्बी हंगामात शेतकरी उत्पादक कंपन्यांनी उत्पादित केलेल्या १० वर्षांच्या आतील ४,००० क्विंटल प्रमाणित हरभरा बियाणे चालू वर्षी राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियानांतर्गत अनुदानावर वितरीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
५. योजनेंतर्गत ज्या शेतकरी उत्पादक कंपन्यांनी उत्पादित केलेल्या बियाण्यांचा पुरवठा करण्यात येत आहे त्यांनी सदर बियाणे त्यांच्या सभासद शेतकऱ्यांच्या शेतावर उत्पादित केले असल्याची खातरजमा आयुक्त (कृषी) यांनी करावी व तदनंतर सदर शेतकरी उत्पादक कंपन्यांची बियाणे पुरवठ्याकरिता निवड करण्यात यावी.
६. अनुदानीत बियाणे खरेदी करण्यासाठी जाहीरात प्रसिध्द करून इच्छुक असणाऱ्या शेतकऱ्यांकडून रीतसर अर्ज मागविण्यात यावेत व लाभार्थी शेतकऱ्यांची पारदर्शक पध्दतीने निवड करण्यात यावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१८१००९१६२११५७४०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(श्रीकांत चं. आंडगे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति:-

१. मा.मंत्री (कृषी व फलोत्पादन) यांचे खाजगी सचिव,
२. मा.मंत्री (कृषी व फलोत्पादन) यांचे खाजगी सचिव,
३. मा. विरोधीपक्ष नेते, महाराष्ट्र विधानसभा, विधानभवन, मुंबई-३२
४. मा. विरोधीपक्ष नेते, महाराष्ट्र विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई-३२
५. सर्व सन्माननीय विधीमंडळ सदस्य
६. महालेखापाल (लेखा परिक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १/२, मुंबई/ नागपुर
७. आयुक्त (कृषी), महाराष्ट्र राज्य, पुणे (५प्रती)
८. संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य पुणे
९. सर्व संचालक/सहसंचालक, कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य पुणे
१०. विभागीय कृषी सहसंचालक (सर्व)
११. जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व)
१२. जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकारी (सर्व)
१३. वित्त विभाग (व्यय-१/अर्थसंकल्प-१३), मंत्रालय, मुंबई-३२
१४. निवड नस्ती (कार्यासन-४ अ)